

Proměny finančního sektoru v České republice a na Slovensku

Ing. Karel Mráček, CSc.

Institut evropské integrace, NEWTON College, a. s.

Vědeckopopularizační seminář
**20 let samostatného Česka a Slovenska:
porovnání jejich ekonomického vývoje a pozice v EU**
Brno, 19. dubna 2013

Projekt byl v období 1. 9. 2009 – 31. 8. 2012 spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky, od 1. 9. 2012 je v rámci udržitelnosti plně financován ze zdrojů NEWTON College, a. s.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

©KMráček2013

Transformace bankovníctví v ČR a SR

- patřila k nejsložitějším a nejproblematictější částem ekonomické transformace
- vyvolávala celou řadu otázek a diskusí a silně ovlivňovala vývoj důvěry veřejnosti v transformační procesy
- průběh ukázal:
 - nelze podceňovat různé institucionální faktory a podmínky (pravidla, regulační mechanismy, kvalitní legislativu, hodnotové orientace, apod.)
 - a že jejich efektivní podoba má nesporný význam pro úspěšný rozvoj příslušné oblasti ekonomiky
- zvláštní pozornost si zaslouží – privatizace bank a vztahy bank s průmyslem
- novou etapu představuje příprava na vstup do EU a samotný vstup
- stabilizace bankovních a finančních systémů a trhů po roce 2000

Bankovní systém v 90. letech

- transformace bankovního systému zahájena vytvořením dvoustupňového bankovního systému – institucionálně bylo odděleno emisní a komerční bankovníctví
- po rozdělení Československa na dva samostatné státy (k 1.1.1993) dochází rovněž k republikovému dělení Státní banky československé:
 - na území České republiky začíná jako její právní nástupce působit Česká národní banka a ve Slovenské republice Národná banka Slovenska;
 - provádění měnové politiky se stále větším významem nepřímých nástrojů regulace (operace na volném trhu, povinné minimální rezervy, diskontní nástroje, kursová intervence)
- komerční banky – podnikatelské subjekty obchodující s penězi
 - vstup do bankovního odvětví byl liberalizován s cílem zesílit konkurenční prostředí

Bankovní systém v 90. letech

- velmi mírné podmínky pro udělování bankovní licence
- s rýsujícími se problémy postupné zpřísnování (zejména zvyšování počátečního kapitálu)
- rámec bankovního podnikání měla vymezovat pravidla regulace a dohled ze strany centrální banky
- legislativa (zákon o bankách, zákon o Státní bance československé, později zákon o ČNB , v SR o NBS), řada nutných novelizací
- výkon dohledu se plněji začal projevovat teprve později a nezabránilo se tak negativním důsledkům velmi liberální počáteční politiky při stanovení podmínek a udělování bankovních licencí.

Bankovní systém v 90. letech

- Prudký růst počtu bankovních institucí spojený s vysoce liberálními podmínkami ze strany státu
 - k 1.1. 1990 působilo na území tehdejšího Československa 5 bank
 - na konci roku 1993 to bylo v ČR již 52 bank, z toho 22 malých bank
 - vrchol v ČR v roce 1994 (55 bank)
 - ve druhé polovině 90. let v důsledku celé řady skutečností (krachy malých bank, fúze zahraničních bankovních subjektů) výrazný pokles až na celkový počet 35 bank v roce 2001
 - celkový počet bank, které přestaly existovat (zejména v důsledku nucené správy a později odebrání bankovní licence), dosáhl počtu 25 bank
 - počet bank ve SR: nárůst a pokles, v roce 2001 26 bank

Bankovní systém v 90. letech

- S růstem počtu bank a rozvojem jejich aktivit rostl i počet jejich zaměstnanců (nejvíce v polovině 90. let (v ČR zhruba 60 tis. osob). Poté počet zaměstnanců bankovního sektoru klesá, přičemž tento pokles je nejstrmější na konci 90. let a počátku nové dekády, kdy velké banky s cílem snížit náklady při vstupu zahraničních vlastníků podstatně redukovaly stavy svých zaměstnanců. V současné době se celkový počet zaměstnanců v bankovníctví pohybuje v ČR pod úrovní 40 tis. osob, v SR cca 20 tis. osob.
- Atraktivní odvětví - v peněžnictví průměrná hrubá mzda ve srovnání s národním hospodářstvím jako celkem dlouhodobě téměř dvojnásobná; mzdová diference v tomto odvětví ale také patří k nejvyšším (viz desetinásobky platů vrcholových manažerů oproti pracovníkům front office).
- počáteční nedostatek kvalifikovaných pracovníků v některých druzích bankovní činnosti, chyběli lidé s potřebným bankovním vzděláním a zkušenostmi (oblast úvěrů, řízení rizik ad.)

Bankovní systém v 90. letech

- Nestabilní vývoj bankovního a některých dalších finančních trhů → učení se retailové klientely jinému chování → přesun preferencí při volbě peněžního ústavu od výše úrokových sazeb, apod. ke kritériím typu důvěryhodnosti, bezpečného investování, atd. Klienti začínají více diverzifikovat své vklady u bank a vůbec své investice.
- Tendence ke koncentraci v bankovním sektoru
- Obdobným vývojem procesu **koncentrace** jako bankovní trh prošel např. i pojišťný trh → počet pojišťoven a penzijních fondů nejprve rostl, posléze se snižoval (krachy, fúze).
- ČR i SR představují relativně malé trhy a tlaky na koncentraci na bankovních a finančních trzích jsou zde poměrně značné.

Koncentrace v bankovním sektoru

Konkurenční prostředí na českém a slovenském bankovním trhu

- záměr s růstem počtu bank se nezdařil
- již od počátku jednoznačně dominantní podíl několika velkých bank, jimiž se staly banky s určitým (většinou majoritním) podílem státu
- v ČR – v polovině 90. let tvořily 4 největší banky (KB, ČS, IPB, ČSOB)
 - téměř 70 % celkové bilanční sumy (aktiv) bankovního sektoru
 - téměř polovinu upsaného základního kapitálu všech bank
 - podíl na depozitním trhu více než 75 %
 - na úvěrovém trhu přes 70 %
 - koncentrace i po roce 2000 – 3 největší banky
- vysoká koncentrace bankovního trhu i v ostatních transformovaných ekonomikách střední Evropy
- vysoká koncentrace především v malých ekonomikách (např. Švédsko, Dánsko, Nizozemsko – vyšší než 50% podíl 5 největších bank); naopak velké ekonomiky (USA, Německo) mají tyto podíly na úrovni nepřesahující dlouhodobě 20 % trhu;

Koncentrace v bankovním sektoru

- vysoká koncentrace bankovního trhu v ČR a SR i celkově vysoká koncentrace na finančních trzích jako celku v důsledku výrazného průniku dceřiných společností velkých bank na další finanční trhy.
- První 3 místa na trhu stavebního spoření – stavební spořitelny z finančních skupin velkých bank.
- Velké banky ovládly i hypoteční trh.
- Na přední místa se prosadily společnosti z jejich finančních skupin též mezi investičními společnostmi a v penzijním připojištění, většinou se staly úspěšnými i v leasingu, faktoringu a forfaitingu.
- Pouze na pojistném trhu se jim nepodařilo výrazněji prosadit na přední místa (viz Česká pojišťovna, zahraniční pojišťovací společnosti).
- celkově dominantní pozici na finančních trzích se velké banky snažily u svých klientů zhodnotit formou cross-sellingu /a tím vytvořit i větší předpoklady pro jejich retenzi/.

Koncentrace bankovního sektoru v eurozóně

- tendence ke koncentraci
- stav koncentrace na konci roku 2011

Počet bank podle velikosti	Podíl na celkových aktivech	Podíl na celkových depozitech
20 největších bank	68,6 %	cca 60 %
200 největších bank	více než 95 %	cca 85 %

Privatizace bank

- řetězec problémů privatizace bank začal již kupónovou privatizací, kdy u většiny bank byla současně provedena opatření zajišťující i nadále majoritu státu
- jistá vlekllost odstartování privatizace bank
- problém *načasování*, které přineslo řadu negativních efektů
→ posun této privatizace ke konci 90. let resp. k začátku nového století vedl *v důsledku celé řady skutečností ke snížení hodnoty bankovního sektoru.*
- ✓ banky se špatnými úvěry (špatnými aktivy)
 - důsledky nebezpečného poskytování komerčních úvěrů při privatizaci podniků a slabého bankovního dohledu;
 - růst klasifikovaných úvěrů ovlivnilo i zvyšování úrokových sazeb; zejména pro malé a střední podniky s obvyklým nedostatkem zdrojů bylo obtížné jejich splácení.

Privatizace bank

- problémy s návratností úvěrových prostředků i u velkých, v té době ale nedostatečně restrukturalizovaných podniků. Navíc udržování při životě některých podniků další prolongací špatných úvěrů nejen zhoršovalo finanční pozici státních bank, ale prodlužovalo i etapu nezbytné transformace.
- náklady bank v daných souvislostech zatíženy rostoucí tvorbou rezerv a opravných položek
- nepříznivý dopad na snižování hodnoty bankovního sektoru i značná benevolence interních a zejména externích auditorů (v časté konfliktní pozici)
- V ČR privatizace tří největších bank – ČSOB, ČS a KB – začala na samotném konci 90. let
- Obdobné načasování v SR – Všeobecná úvěrová banka, Slovenská spořitelna a Investiční a rozvojová banka (v přípravě na privatizaci → rekapitalizace, očištění od „špatných“ úvěrů, snaha o dosažení minimální mezinárodně uznávané úrovně ukazatele kapitálové přiměřenosti, ...)

Privatizace bank

- Pro pokrytí nákladů restrukturalizace bankovního sektoru, zejména vyčlenění klasifikovaných pohledávek ve výši až 105 mld SKK → slovenská vláda emisi desetiletých dluhopisů
- V ČR i SR nepříliš vhodné soustředění prodeje velkých bank do poměrně krátkého období, kdy se vycházelo spíše z politického záměru než z ekonomické kalkulace.
 - Kumulace prodejů omezila v jisté míře zájem investorů a tlačila ceny spíše dolů.
 - Navíc privatizace českých a slovenských bank v období hledání strategických partnerů pro banky v Polsku, Slovinsku i v dalších zemích střední a východní Evropy.

Privatizace bank

Nepříliš využití skutečnosti při negociaci o konečné ceně privatizovaných bank

- Investoři nezískali jen banky očištěné od špatných aktiv, ale většinou také banky s již:
 - vybudovanou pobočkovou sítí
 - se srovnatelnými používanými informačními technologiemi transakčních systémů
 - s rozvinutou nabídkou produktů a služeb
 - s relativně rozsáhlou klientelou i v podstatě s rozdělenými trhy
 - ke konci 90. let lze hovořit i o určitém dosaženém posunu v kvalifikaci personálu bank a jejich managementu
 - prosazovala se již orientace na standardy clientské obsluhy charakteristické pro zahraniční banky
 - privatizované banky měly vytvořeny silné finanční skupiny (složené ze stavebních spořitelén, pojišťoven, penzijních fondů, leasingových společností, ad.), jejichž jednotlivé společnosti zaujímaly vedoucí pozice na příslušných finančních trzích.

Privatizace bank

- privatizace bank plně dokončena až 11 let po zahájení ekonomických reforem a ještě další 3 roky probíhaly procedury EU, které z hlediska přísných pravidel Unie zkoumaly vůbec přípustnost státní pomoci českým bankám
- *účet této privatizace v ČR* → záporná konečná cena
 - Příjem za privatizaci jednotlivých bank ve svém součtu přesáhl těsně 100 mld. Kč.
 - Náklady spojené s jejich sanací (očištění od špatných aktiv, státní záruky) výrazně vyšší, podle různých odhadů 3x až 4x.
- záporná konečná cena i v SR
- privatizace ukončila etapu původních (často naivních) představ o českém či slovenském bankovníctví a jeho úloze v budování české či slovenské podnikatelské vrstvy
- začala de facto nová etapa bankovníctví v ČR a SR v podmínkách globalizované ekonomiky

Privatizace bank

Jak tedy hodnotit tuto privatizaci?

- otázky privatizace bankovníctví jsou stále ještě živé a jakýkoli spor o transformaci v devadesátých letech nemůže pominout transformaci bankovníctví a její hodnocení, neboť šlo o členité zájmové střety a snahy o získání nejrůznějších výhod, kdy z celého procesu nakonec nejvíce čerpali zahraniční investoři.
- na počátku problém celkové podkapitalizace české ekonomiky (při poměrně rychlé privatizaci nefinančních podniků)
- postupovalo se nakonec paradoxně cestou známou z plánované ekonomiky → případný nedostatek rozpočtových zdrojů kompenzován poskytováním komerčních úvěrů
- banky ovládané stále státem jako majoritním vlastníkem musely tedy profinancovat ve značné míře privatizaci podnikové sféry
 - přitom úvěry byly poskytovány novým vlastníkům bez průkazné podnikatelské historie za relativně měkkých podmínek úvěrování, nelze většinou hovořit o uplatnění standardních pravidel obezřetnosti bank

Privatizace bank

- management bank viděl v tom často i příležitost pro další růst banky spojený s penetrací trhu
- projevovaly se zde i stávající relativně blízké personální kontakty bank a průmyslových podniků.
- *Paradox* – v teorii v té době silně akcentovaná neviditelná ruka trhu byla v praxi nekompromisně usměrněna viditelnou rukou státu s odvoláním na riziko případné nestability. Stát ovšem nakonec „sklízел“ negativní důsledky v podobě obrovských nákladů na očištění bank v souvislosti s jejich privatizací.
- *Šlo to dělat jinak nebo ne?*

Privatizace bank

- „...Následný vývoj snížil hodnotu bankovního sektoru takovým způsobem, že jeho pozdější privatizace umožnila de facto obdarování zahraničních investorů českým státem. Zatímco stát zápasí s ohromnými finančními problémy, noví akcionáři privatizovaných bank si rozdělují rekordní mnohamiliardové zisky, které ony „špatné“ banky nyní přinášejí. Velkorysým očištěním stát de facto vyvázal banky z ekonomiky. Banky nesdílejí problémy klientů, nemusejí se podílet na restrukturalizaci podniků, aby dostaly své peníze zpět, nemusejí se svými klienty nést žádné riziko. Stát jim schodkem státního rozpočtu umožňuje bezrizikové podnikání a velmi snadné zdroje zisku. Netvrdím, že tato finanční a majetková přesmyčka – počínající zvyšováním úrokových sazeb a zpřísnováním regulace v recesi, pokračující přes očišťování, nucené správy a prodeje a končící v ziscích na úkor ČKA – byla dopředu plánována. Vznikla spíše synergií zájmů a příležitostí...“ (Klaus, V.: *15 let poté. Spor o devadesátá léta*. Ekonom, 40, 2004)

Nové bankovní a finanční produkty v ČR a SR

Transformace – také obdobím rychle se rozšiřující nabídky bankovních a dalších finančních produktů a služeb, které lze standardně nacházet u bank v zahraničí.

- banky strategicky usilující o získání levnějších primárních zdrojů přicházejí na trh s celou řadou různých běžných, termínovaných a spořicíh účtů. Konkurence těchto produktů je podložena dlouhodobou preferencí vkladů u bank v investičním portfoliu obyvatelstva.
- dynamika vkladů → u velkých bank v ČR i SR jejich výrazný převis nad objemem poskytnutých úvěrů. *Přitom záporná reálná úroková míra z vkladů.*
- nabídka nových produktů na podporu bydlení (stavební spoření, hypoteční úvěry)
- produktové balíčky pro jednotlivé segmenty

Nové bankovní a finanční produkty v ČR a SR

- přímé bankovníctví (platební karty, telebanking, Internetbanking, GSM banking)
- nové pojistné produkty
- penzijní připojištění
- nové produkty v mezinárodním a investičním bankovníctví
- podílové fondy
- rozmach leasingových služeb, atd.
- rostoucí důraz na klientský přístup
- zdokonalování obchodní politiky

Stabilizace finančního sektoru po roce 2000

- před vstupem ČR a SR do EU lze hovořit již o dosažení konsolidovaného stavu bankovního sektoru
- nejsou obavy z ohrožení stability systému; obnovuje se i důvěra veřejnosti v bankovní systém
- prakticky bankovní trh v ČR i SR ovládán zahraničními vlastníky (bankami) a v této souvislosti i naprostá většina ostatních finančních trhů. Určitou výjimkou je dosud pojistný trh.
- zlepšení kvality úvěrového portfolia bank, větší pozornost řízení rizik
- výraznější pozornost ze strany velkých bank je ve srovnání s obdobím 90. let věnována retailové klientele, prudký rozvoj zaznamenaly úvěry poskytované obyvatelstvu
- u většiny komerčních bank růst bilanční sumy, čistého zisku, základního kapitálu, kapitálové přiměřenosti a dalších sledovaných finančních indikátorů

Stabilizace finančního sektoru po roce 2000

- nadále můžeme hovořit o silné koncentraci bankovního trhu
- vstup zahraničních vlastníků na český a slovenský bankovní trh přinesl vedle jeho potřebné ekonomické stabilizace i určitou standardizaci v oblasti nabídky produktů a řešení procesů, srovnatelnou s bankovníctvím vyspělých zemí EU
- v produktové oblasti na bankovních a finančních trzích ČR a SR zejména pokračování těchto evropských či světových trendů, které se však začaly v jisté míře projevat na tuzemských trzích již dříve před vstupem do EU:
 - těsnější prolínání nabídky dříve specializovaně poskytovaných produktů a služeb (viz např. bankopojištění – společná nabídka bankovních a pojistných produktů);
 - sílící konkurenční nabídka obvyklých bankovních produktů nebankovními finančními společnostmi (viz např. spotřebitelské úvěry a půjčky pro domácnosti, úvěrové karty, atd.);
 - širší využívání elektronických distribučních kanálů, zejména internetového bankovníctví v retailové oblasti

Stabilizace finančního sektoru po roce 2000

- vstup do EU

- harmonizace bankovního práva před vstupem do EU (zakotvení principu jednotné bankovní licence, platební styk do zvláštní právní úpravy, větší ochrana práv klientů resp. spotřebitelů jako často slabší strany, apod.)
- **vstup ČR a SR do EU – další důležitý mezník vývoje finančního sektoru v ČR a SR**
- nastupuje i otázka **zavedení eura**
 - **jiný přístup v ČR a v SR**
 - *k 1.1.2009 vstup SR do eurozóny*
 - NBS do Eurosystemu (vliv ECB)
 - příležitosti eurozóny pro banky na Slovensku (málo využitelné – mateřské banky nemají ochotu pro expanzi dceřiných bank na zahraniční trhy)
- posilování bankovní regulace a dohledu
- jednotný systém dohledu pro celý finanční trh (NBS od 1.1.2006, ČNB od 1.4.2006)

Pohledy finančního sektoru na zavedení eura v ČR

- **Pozice ČNB**

- přijetí eura jako politické rozhodnutí

- ztráta samostatné měnové politiky

(se zánikem české koruny zaniká i pravomoc ČNB provádět měnovou politiku, bude určována ECB z pohledu eurozóny jako celku, nikoli podle aktuálních potřeb české ekonomiky)

- to považováno i za určité ochuzení nástrojů makroekonomické stabilizační politiky

(na druhé straně vysoká otevřenost české ekonomiky /obchodní i finanční/
– již dnes výrazné omezení autonomního rozhodování o domácích úrokových sazbách)

Pohledy finančního sektoru na zavedení eura v ČR

- Zavedení eura: **různé zájmové skupiny – jejich pohledy**: komu více, komu méně prospěje (jejich bilance nákladů a výnosů vstupu do eurozóny)
- **Komerční banky** jako podnikatelské subjekty
 - posuzování nákladů a výnosů
- **zavedení eura pro komerční banky určité transakční náklady**
zejména bezhotovostní platební styk (přechod od korunového k eurovému)
 - ✓ *korunové účty – převážná většina*
 - ✓ *více než 95 % plateb – „domácí“ platby (mezi bankami v rámci ČR)*
 - ✓ *přes 80 % konverzí na českém bankovním trhu – mezi CZK a EUR*
 - náklady na převod („hromadná změna“) z CZK na EUR ve všech bankovních systémech vedoucích účty a zpracovávajících transakce
 - konverze nejen u účtů, ale i u platebních karet a jiných platebních instrumentů

Pohledy finančního sektoru na zavedení eura v ČR

Dopady na výnosy bank

- *významné snížení poplatků za zahraniční platební styk*, převody v zahraničních měnách
 - zahraniční platby dražší a složitější
 - EU směřuje k systému SEPA:
 - ✓ platby v rámci celé eurozóny považovány za tuzemské a jako tuzemské zpoplatňovány
 - ✓ požadavek na členské země po vstupu do eurozóny
 - ✓ některé banky v ČR se již zapojily.
- *menší počet účtů* (dopad na poplatky získané za vedení účtů)
- Odhadované výnosy bank v ČR v oblasti platebního styku a účtů, které by byly dotčeny zavedením eura – 20 mld. Kč až 30 mld. Kč.
- Dále *odpadá zajištění (hedging) kurzového rizika pro budoucí příjmy v eurech* (pro podnikatelskou sféru).

Projevy finanční krize v ČR a SR

- bankovní sektor v ČR a SR – jen omezený dopad nepříznivých faktorů globální finanční krize, konzervativnost v chování bank
- ČR a SR – jedny z mála zemí, které nebyly nuceny přijmout žádná opatření na podporu solventnosti bankovního sektoru
- bankovní sektor v ČR – dobře kapitalizovaný, se silnou likviditou v rozvahách a udržuje si stále poměrně vysokou ziskovost (v některých případech k poklesu zisku z důvodu odepsání některých rizikových aktiv), podíl toxických aktiv zanedbatelný (méně než 1 % aktiv)
- bankovní sektor v SR – dostatek likvidity, velmi malý podíl hypotečních „toxických“ aktiv, malý objem půjček v zahraničních měnách, euro
- propad akciového trhu (v ČR omezený význam, obdobně v SR)
- pokles cen aktiv – ztráty podílových fondů, pojišťoven, penzijních fondů

Projevy finanční krize v ČR a SR

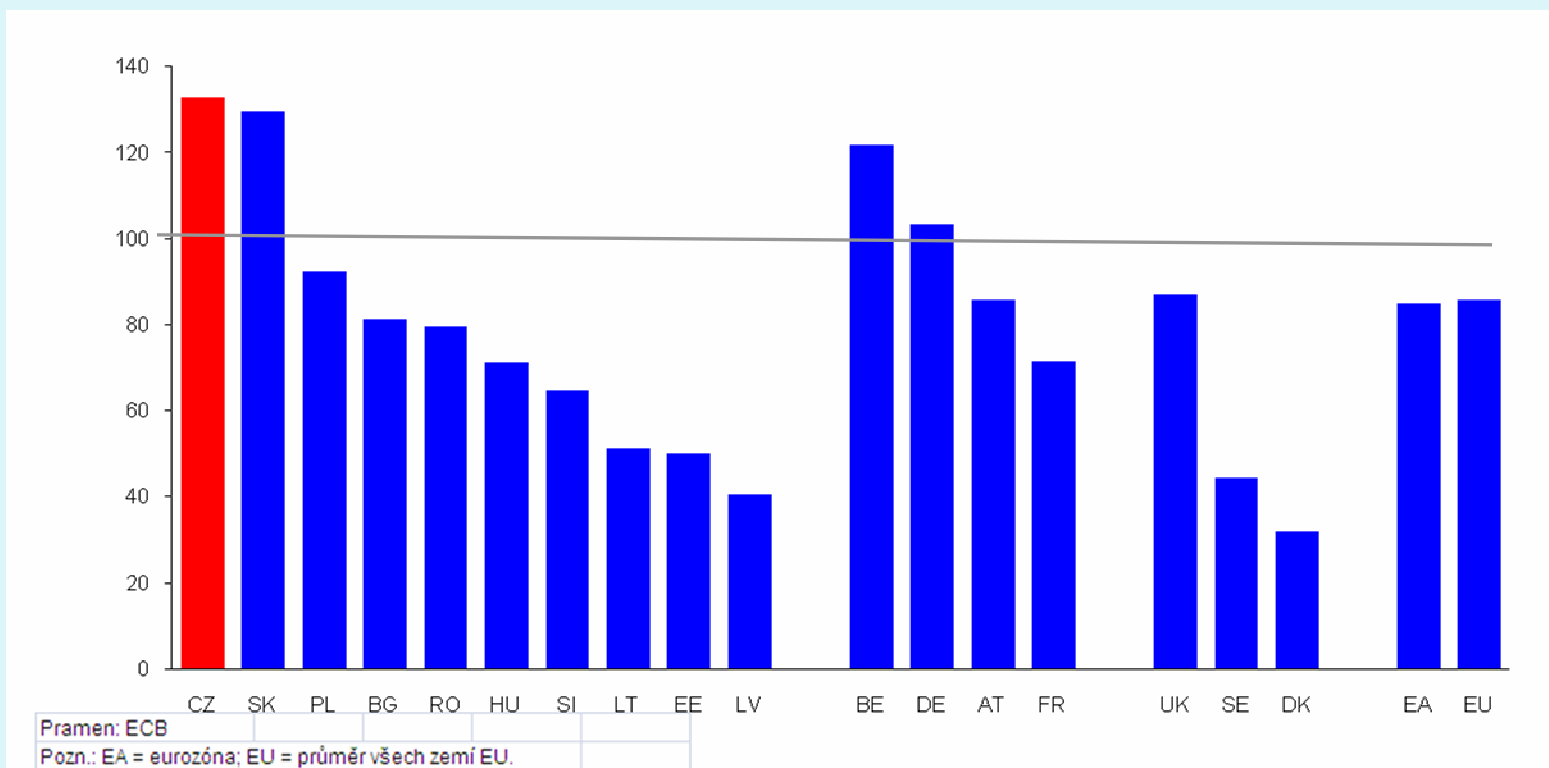
- Bankovní sektor v ČR i SR nezávislý na externím financování

Důvody:

- vysoký poměr vkladů k úvěrům – (cca 1,4 v ČR - má nejvyšší ze zemí EU, z nových členských zemí převis vkladů má ještě Slovensko – druhý nejvyšší v EU; převis má také Belgie, mírně Německo)
- úvěrová expanze je tak financována především z tuzemských primárních vkladů, není nutno půjčovat si na dražším mezibankovním trhu
- externí výpůjčky ve srovnání s ostatními zeměmi EU poměrně malé; nečerpání ze zdrojů zahraničních matek
- konzervativní strategie zadlužování domácností (nulový podíl úvěrů v zahraniční měně) i podniků v domácí měně
- zhruba 70 % úvěrového portfolia obyvatelstva v ČR tvoří úvěry na bydlení

Poměr vkladů k úvěrům ve vybraných zemích EU

(v %, 2008, rezidentské úvěry a vklady, nebankovní subjekty. Zpráva o finanční stabilitě 2008/2009, ČNB)

Dopady hospodářské recese na finanční sektor

- Negativní dopady poklesu reálné ekonomiky:
 - platební styk (snížení počtu a objemu transakcí, poplatky jako zdroj výnosů bank)
 - riziko schopnosti podniků a domácností splácet dříve přijaté závazky (rizika úvěrových ztrát bank)
 - pokles úvěrové dynamiky (nově poskytované úvěry)

Reakce bank:

- zpřísnění úvěrových podmínek (úrokové sazby, požadované zajištění úvěrů, podíl vlastního financování, vyšší požadované příjmy na daný objem úvěru)
- zvýšená pozornost rizikovému managementu – poptávka v oblasti HR

Nový finanční dohled v EU

Zastánci: zabrání se opakování finanční krize

Kritici: národní státy ztratí část pravomocí a dohledu nad vlastními bankami na úkor unijních institucí

Pozice ČNB:

- ✓ nepodporuje centralizaci pravomocí na nové dohledové orgány na evropské úrovni bez současného převzetí jejich odpovědnosti (ta zůstává na národní úrovni)
- ✓ nesouhlasí s omezováním nezávislosti národních orgánů dohledu odpovědných za finanční sektor v národním prostředí
- ✓ podstatné je zachování rovnováhy mezi pravomocemi domovských a hostitelských orgánů dohledu a neoddělení pravomocí od odpovědností
- ✓ není vhodné zasahovat do fiskální suverenity členských států
- ✓ není vhodné se uchýlit k uspěchané a nadměrné regulaci (proběhnuvší krizi již daná opatření neovlivní), měly by být provedeny kvalitní analýzy a vyhodnocení dopadu reforem

Basel III a banky v ČR a SR

- Celková kapitálová přiměřenost bankovního sektoru v polovině roku 2012 v ČR činila 15,2 % a v SR 15,5 %, přičemž u všech bank se její hodnoty pohybovaly nad 10 %.
- Naprostou většinu regulatorního kapitálu tvořil kvalitní kapitál typu Tier 1 (celkem Tier 1 kapitálová přiměřenost dosahovala v ČR 14,5 % a v SR 14,1 %).
- Struktura regulatorního kapitálu v ČR – významně v něm narostl podíl nerozděleného zisku z předchozích období po zdanění.

Obavy na české straně ze zavedení bankovní unie

Banky v ČR

- zhruba 94 % bank s působností na území ČR je v zahraničním vlastnictví (v naprosté většině dceřiné společnosti velkých zahraničních bank)
- po roce 2000 se banky v ČR finančně stabilizovaly, dlouhodobě ziskové
- vydělaly svým zahraničním vlastníkům na dividendách celkově již více než 180 mld. Kč
- 3 největší banky (ČS, KB, ČSOB) vydělaly pro své zahraniční vlastníky v krizových letech 2008-2010 celkem zhruba 75 mld. Kč; nejvyšší zisky a nejvyšší rentabilita aktiv v rámci nadnárodních finančních skupin, do nichž patří
- finanční zprostředkování – ČR má ze zemí EU nejvyšší podíl vkladů k úvěrům (zhruba se blíží hodnotě 1,4); naprostá většina členských zemí EU má tento podíl obrácený a v průměru za EU jako celek dosahuje podíl přibližně hodnoty 0,8; bankovní sektor ČR byl tedy v posledních letech nezávislý na externím zahraničním financování

Obavy na české straně ze zavedení bankovní unie

- ukazatel kapitálové přiměřenosti – banky v ČR v současné době nemají žádné problémy s novými pravidly Basel III
 - příznivá struktura regulatorního kapitálu.
- **Z čeho obavy (ČNB)**
 - aby se banky v ČR v podmínkách bankovní unie nestaly pohodlným finančním polštářem pro zahraniční mateřské společnosti; **hrozba možného „vysávání“ peněz**
 - podle české legislativy může ČNB zakázat transakce, které by snížily likviditu tuzemských bank (např. vysoké půjčky do zahraničí)
 - dohled i nad odčerpáváním peněz z bank jinými způsoby, jako např. formou nadhodnocených plateb za služby poskytované v rámci skupiny

Závěr

Pohled bankéřů na období tohoto a příštího roku:

(podle *Banking Executive Survey 2012* uskutečněný KPMG v zemích střední a východní Evropy)

- profitabilita českého bankovního sektoru trvá
- čeští bankéři – nejvíce optimističtí, očekávání pozitivního vývoje v příštím období
- slovenští bankéři – nízká očekávání profitability, po zhoršení v roce 2012 převládá skepticismus i pro roky 2013 a 2014

Děkuji za pozornost

Ing. Karel Mráček, CSc.

mracek@avo.cz

m.: 723 079 137